
Obraćanje diplomantima 19. studenoga 2021.

Dragi diplomanti, prvostupnici i magistri struke!

Zbog opće pošasti koja već poprilično dugo sprječava normalan život i koja je gotovo postala dio svakodnevnice nam prtljage, i vama je, kao i vašim kolegama iz prethodne generacije diplomanata, uskraćeno svečarsko ozračje u kojemu biste primili diplomu i taj lijepi trenutak podijelili sa svojim najdražima. No makar plod svoga višegodišnjeg uspjeha ne ćete moći proslaviti na uobičajen način, ne zaboravite da je vrijednost iznad mjesta i vremena i da je njezin potpis čitljiv i dugotrajan.

Kao višegodišnji pripadnici akademske zajednice te više-manje profilirane visokoobrazovane osobe, zasigurno ste naučili o svemu postavljati pitanja i na njih tražiti smislene odgovore. Nesumnjivo prepoznajete i globalne trendove koji se očituju na svim područjima ljudskoga života. Možda je najupečatljiviji proces stvaranja tehnološke kulture podržane neumoljivom poduzetničkom politikom. U takvu dominantno konzumerističkome sustavu humanističke i dobrim dijelom društvene znanosti tretiraju se skupima i relativno nekorisnima na tržištu rada. Objašnjenje je kako one ne mogu osposobiti stručnjake ni za tehnološke inovacije, ni za organizaciju radnoga procesa, ni za reprodukciju kapitala i radne snage; jednom riječju – nemaju potencijala za unaprjeđenje modernoga, neoliberalnog društva. Stoga je ukidanje pojedinih smjerova, programa i odsjeka te otpuštanje sveučilišnih djelatnika takva profila logičan i jedino društveno odgovoran korak.

Kritičari pak ovakve preobrazbe iz sveučilišta u kojemu se neovisno i kritičko mišljenje stoljećima vrjednovalo i koje je doskora krasilo europsko visoko obrazovanje u sveučilište čije vrijednosti diktira tržišna ekonomija govore o društveno-političkoj i obrazovno-političkoj tragediji, o duhovnoj i moralnoj invalidnosti, o bijedi sadašnjosti, o dominaciji ropskih duša upregnutih u znanstveni pogon, o oproštaju od ljudske plemenitosti i sl. Oni smatraju da se znanost ne smije promatrati parcijalno; nju se ne smije odvajati od teorijskoga promišljanja o etičkome, metafizičkome, estetskome, religioznome. Sve te djeliće ljudskoga znanja treba

skladno povezati i upregnuti u službu čovječanstvu. To svakako podrazumijeva prekoračenje granica vlastite zatvorenosti u jednostrane paradigme i informiranje o onome drugome.

Unatoč negativnim iskustvima u Europskoj strategiji razvoja visokoga obrazovanja među velikim izazovima donose se i osvješćivanje potrebe za sudjelovanje u istraživanjima velikih izazova, povećanje svijesti o nužnosti inter/multi/transdisciplinarnih istraživanja; razvijanje uzajamnoga razumijevanja i poštovanja između raznih područja znanosti; ulaganje napora kako bi se osigurala komunikacija između raznih disciplina i područja; razmatranje kako dodatno obrazovati mlade istraživače za interdisciplinarnu komunikaciju i zajednička istraživanja. Pritom se posebno naglašava nužna vertikalna uključenost humanističkih i društvenih znanosti.

Iz ovoga se može zaključiti da je Europa još uvijek svjesna kako se tek iz kvalitetne komunikacije može prepoznati intelektualna gustoća svakoga drugog područja vrijedna poštovanja. Samo se u susretu raznolikosti, povezujući tradiciju i inovativnost, može začeti jedinstvo i punoća nove civilizacije te obnovljenoga humanizma koji će preuzeti odgovornost za budućnost.

Zato nije opravdan strah da se pojedinac obrazovan u humanističkom i društvenom obzoru ne može uklopiti u prevladavajući društveni kontekst bez obzira na njegovu fragmentiranost. Jer faustovsko vjerovanje u čovjekove beskonačne sposobnosti, tehničke vještine, samoodrživost, posvemašnju autonomnost posljedica je jeftine, ideološke retorike vođene najprizemnijim profitom. Istina je posve drukčija. Naše su duše složeno tkanje u kojemu se križa i isprepliće mnoštvo niti; prerezati jednu od njih znači izložiti se opasnosti da postanemo osoba u komadićima. Takve pak duše obično postaju otporne na sva oduševljenja, na sve uzvišene zanose i sva ganuća.

Vama, mladim prijateljima, želim upravo suprotno. Želim vam istinski doživljaj svijeta u sebi i oko sebe. Želim vam cjelovitost duha, ljubav prema znanju i kulturi, čestitost mišljenja i jednostavnost života nezagađena svakovrsnom ideologijom lišenom univerzalnih vrijednosti. Razvijajte povjerenje i empatiju i više budite usredotočeni na lica nego na brojke, jednadžbe, paragrafe i grafikone. Imajte i dovoljno mašte i nemojte se lišiti duhovne nostalgije. Jer intelektualno stasati, legitimirati se kao stručnjak ne znači posvema se osloboditi djetinjega pogleda u nebo i tihe strepnje pred njegovim tajanstvom.

Sretno i živjeli!